

Saaremaa Maleva

TOIMETUS JA TALITUS

Kuresaar Saaremaa Maleva
Staap kõntr. 1.

KUULUTUSTE HIND:

Kuulutuse küljel 3 s. mm.
esimesel " 5 s. "
teksti osas 10 s. "

Teataja

Ilmub 2 korda kuus

Tellimise hind:
postiga aastas — 75 senti.
Tellimisi võtavad vastu kõik
malevkondade ja kompaniide
päälkud ja naiskodukaitse
jaoskondade esinaised.

N 6

15. märtsil 1929 a.

I aastakäik.

Kraatiri.

Raatseliidu Saaremaa Maleva Päätitu

Käsituli Nr. 8.

Kuresaare, 2. märtsil 1929 a.

§ 1.

„Avaldan teadmiseks Babariigi Raatseliidu ülema käsituli 26. veebruarist f. a. Nr. 5 § 1:

„Möödas on Raatseliidu talispordi suurspõlvad, üleriiklikud Raatseliidu suusatamise võistlused.

Waatamata pookwale pakajele oli Kalkweresse kolku tulnud rohkemaline Raatseliitlaste pere, et arendada ja harrastada seda spordiala mis meile, põhjamaa rahvastele, nii lähedane on, milles meie nii lubused pealksime olema, kuid mis meist tänapäev ometigi kaugelt on jäänud.

Suusatada ja nautida talise looduse ilu, võisteldes jõudu katvada ja teistelt õppida, see oli töitide kokkutulnute eesmärk ja jätkamees.

Ja neil võistlustel oli võimalus õppida, — esimesid ja siin meie wennastrahwa, Soome, parimad pojad, Soome Raatseliidu ja Raatseliidu suusatajad.

Kui meie mööduvad aastal Tapal aralt fellel alal esimesi samme astusime, siis sümbis see lähesoleval aastal märtsi kindlasmali; selleks andsid julgust eelmiste võistluste kogemused ja see heatahtlikkus, millega terve Raatseliitlastepere neid filmopille on kaasa elanud.

Kalkwere suusatamisvõistlustel sai uus, tugew tõuge antud suusaspordi arenemisele ja lewinemisele Cestis, eriti Raatseliidus.

Selle eest minu südamlil tänu kõigile päälkutele ja malewlastele, kes omad igapäewased mured ja astelused kõrvald heltsid ning Kalkwere lumistele väljabele tõttasid.

Wõistluste läbiwõimise roste koorem lajas lähesoleval aastal Wiru malewa õlgadel, kes sellega osawasti hakkama sai.

Minu südamlil tänu Wiru malewale eesotsas malewa päälitu major Waher iga tehtud töö ja nähtud waewa eest.

Loen oma lohusets awalboda erilist tänu Wiru malewa naiskodukaitsele selle ennastalgawa töö eest, mis wäljendus võistlujate eest hoolitsemisel, karastuspunktide ja teelaua organiseerimisel.

Wõistlused on lõppenud, tagajärjed kirja pandud, jääme ootama järgmisi võistlusi, et saawatada veel parimad tagajärjed. Püüdtem ja rühtigem edasi, nõrgemaid wirutades ja neid taasa kistudes.“

§ 2.

Avaldan teadmiseks ja käsitamiseks Babariigi Raatseliidu ülema käsituli 26. veebruarist f. a. Nr. 5 § 2:

„Avaldan 16. ja 17. veebruaril f. a. Kalkweres ärapeetud Raatseliidu üleriiklikude suusatamise võistluste tagajärjed:

1. 25 km. suusatamine.

a) Soome Raatseliitlasted:

1. Suojeluskuntalaine Aberg, Emil 1 tund 30 min. 15 sek., 1. Suojeluskuntalaine Kasper, Alfeli 1 tund 30 min. 15 sek., 1. Suojeluskuntalaine Wäänänen, Waino 1 tund 30 min. 15 sek., 4. Suojeluskuntalaine Nylänen, Toiwo 1 tund 34 min. 32 sek., 5. Suojeluskuntalaine Pullola, Olli.

b) Cesti Raatseliitlasted:

1. Malewlane Niilow, Reinhold — Narwa mal. 1 tund 48 min., 2. Mlw. sp. p. Andersson, Teodor — Wiru mal. 1 tund 50 min. 18 sek., 3. Malewlane Prooft, Martin — Tartumaa ml. 1 tund 58 min. 15 sek., 4. Malewlane Koovit, Joh. — Saalala mal. 2 tund 00 min. 22 sek., 5. Malewlane Niilow, Fr. — Narwa mal. 2 tund 02 min. 11 sek., 6. Malewlane Reijo, Veander — Narwa mal. 2 tund 06 min. 10 sek., 7. Malewlane Sander, Al—ber — Narwa 2 tund 06 min. 25 sek., 8. Instruktor Toffal, Joh. — Wiru mal. 2 tund 08 min. 47 sek., 9. Mlw. sp. p. Wiirmann, Sigfried — Narwa mal. 2

tund 11 min. 50 sek., 10. Malewlane Tenneberg, Aug. — Wiru mal. 2 tund 15 min. 09 sek., 11. Malewlane Potter, Johannes — Saalala mal. 2 tund 18 min. 12 sek., 12. Malewlane Taewere, Georg — Pääne mal. 2 tund 20 min. 39 sek.

2. 10 km. suusatamine.

a) Soome Raatseliitlasted.

1. Suojeluskuntalaine Wäänänen, Waino 37 min. 57 sek., 2. Suojeluskuntalaine Pullola, Olli 38 min. 07 sek., 3. Suojeluskuntalaine Kasper, Alfeli 38 min. 19 sek., 4. Suojeluskuntalaine Aberg, Emil 38 min. 36 sek., 5. Suojeluskuntalaine Nylänen, Toiwo 40 min. 12 sek.,

b) Cesti Raatseliitlasted.

1. Mlw. sp. p. Andersson, Teodor — Wiru malew 43 min. 15 sek., 2. Malewlane Niilow, Reinhold — Narwa malew 44 min. 01 sek., 3. Malewlane Koovit, Johannes — Saalala malew 47 min. 16 sek., 4. Malewlane Sille, Hugo — Wiru malew 48 min. 19 sek., 5. Malewlane Berber, Aleksander — Wiru malew 48 min. 54 sek., 6. Rühma pääl. Papa Ewart — Harju malew 49 min. 11 sek.

3. 5 km. suusatamine.

1. Malewlane Siiral, Otto — Wiru malew 21 min. 56 sek., 2. Malewlane Kirz, Harald — Saalala malew 23 min. 21 sek., 3. Malewlane Dunkel, Felix — Harju 23 min. 25 sek., 4. Otter, Endel — Narwa malew 23 min. 44 sek., 5. Malewlane Afsi, Aleksander — Wiru malew 23 min. 50 sek., 6. Sams, Robert — Harju malew 23 min. 56 sek.

4. 10. km. patruu suusatamine.

I. Wiru malewa meeskond — 51 min. 56 sek.

1. Mlw. Berber, Aleksander, 2. Mlw. Rober, Gerhard, 3. Komp. sp. p. Rastad, Otto, 4. Mlw. Siiral, Otto.

II. Narwa malewa meeskond — 56 min.
28 sek.

1. Mlwl. Otter, Endel, 3. Mlwl. Munnat, Arnold, 2. Mlwl. Niilow, Friedrich, 4. Mlwl. Niilow, Reinhold.

III. Saiala malewa meeskond — 1 tund
04 min. 51 sek.

1. Mlwl. Koovit, Joh. 2. Malewlane Matt, Joh. 3. Mlwl. Potter, Joh. 4. Malewlane Kirs, Harald.

5. W a n a d e 1/1 3 km. juusatamine.

1. malewlane Olawi, Matti — Narwa malew 14 min. 54 sek., 2. malewlane Steinberg, Egon — Tallinna malew 15 min. 07 sek., 3. Sp. pääl. Sorf, Arnold — Harju malew 15 min. 44 sek., 4. Mlwl. p. abi Pajos, Robert — Wiru 16 min. 08 sek., 5. Komp. pääl. Huut, Konrad — Tallinna malew 17 min. 02 sek., 6. Mlwl. pääl. Pajos, Ewald — Wiru malew 17 min. 12 sek.

6. W a n a d e 1/1 5 km. juusatamine.

1. Malewlane Olawi, Matti — Narwa malew 25 min. 14 sek., 2. Malewlane Steinberg, Egon — Tallinna malew 26 min. 11 sek., 3. Sp. pääl. Sorf, Arnold — Harju malew 26 min. 28 sek., 4. Komp. pääl. Reimann Elmar — Tartu malew 28 min. 45 sek., 5. Mlwl. p. a. Pajos, Robert — Wiru malew 28 min. 56 sek., 6. Komp. pääl. Huut, Konrad — Tallinna malew 29 min. 46 sek.

7. Noorte 1 km. juusatamine.

1. Malewlane Niilow, Friedrich — Narwa malew 4 min. 05 sek., 2. Malewlane Stiiim, Elmar — Wiru malew 4 min. 16 sek., 3. Malewlane Stiiim, Elmar — Saiala malew 4 min. 21 sek., 4. Noos, Harald — Tallinna malew 4 min. 22 sek., 5. Malewlane Niilow, Reinhard — Narwa malew 4 min. 27 sek., 6. Malewlane Taewere, Georg — Lääne malew 4 min. 39 sek.

8. Noorte 3 km. juusatamine.

1. Malewlane Niilow, Friedrich — Narwa malew 12 min. 22 sek., 2. Malewlane Stiiim, Elmar — Saiala malew 12 min. 58 sek., 3. Malewlane Norbi, Arnold — Wiru malew 13 min. 07 sek., 4. Malewlane Taewere, Georg — Lääne malew 13 min. 12 sek., 5. Malewlane Keijo, Robert — Wiru 13 min. 37 sek., 6. Malewlane Niilow, Reinhard — Narwa malew 13 min. 37 sek.

Rändauhinna omandajad ;

1. Wabrikantide ühisuse poolt parimale malewale — juusatamise kolmefordfeks wõitmiseks määratud rändauhinna wõitis esimest korda Narwa malew 56 punktiga;

1928 a. juusatamiswõistlustel sama auhinna wõitis esimest korda Wiru malew.

2. Tartu spordiriistade wabriku rändauhinna parimale malewale B klassi juusatamises wiefordfeks wõitmiseks — esimest korda Wiru malew 41 punktiga.

3. Kaitseliidu ülema rändauhinna parimale B klassi juusatajale kolmefordfeks wõitmiseks — esimest korda malewlane Reinhold Niilow, Narwa malewast; 1928 a. sama auhinna wõitis esimest korda mlw. sp. p. Theodor Andersson — Wiru malewast.

4. Kaitseliidu ülema rändauhinna parimale B klassi juusatajale kolmefordfeks wõitmiseks — esimest korda malewlane Otto Siiral — Wiru malewast.

5. Kaitseliidu ülema rändauhinna parimale meeskonnale patrualljuusatamises kolmefordfeks wõitmiseks — teist korda Wiru malewa meeskond.

§ 3.

Minu käsutajas nr. 68 § 4 — 1928 a. põhjal lõpeb talwine lasteperiood malewas 1-sel mail j. a.

Lasteperioodi lõpp on seega siige lähedal kahe tun jooksul tulewad idid lasteharjutused wintpüksibest lõpule wiia. Mitmed kompaniid on talwe jooksul juba suure osa harjutusi läbi taastanud, kuid mõned kompaniid pole käesolewa lasteperioodi jooksul veel üldse pantu teinud.

Tuletan meele, et 1-sels maits j. a. tulewad lõpetada järgmised lasteharjutused :

- 1) W i n t p ü s s i d e s t, klassiharjutused :
a) algajatele	7 harjutust,
b) II lasturiklassile	5 — " —
b) I — " —	5 — " —
e) efilasturitele	5 — " —
f) II klassi tüttidele	7 — " —

Igas klassis on lubatud korrata kolme harjutust.

2) W i n t p ü s s i d e s t, wabad harjutused — kaitseleitlase ifillikul algatusel ettewõetud harjutused, lasteõhawause arendamiseks ja ettetulnud puuduste kõrvaldamiseks.

1-selt maits j. a. alates korratakse kaitseleitlastele komisjoni ees t i a s s i l a t s e d.

Klassifitseeretele pääsewad ainult need, kellel idid klassiharjutused läbilastud ja selle juures klassiharjutusi täibetud järgmiselt (koradamisharjutused juureorwatud) :

a) algajad täitnud	5 harjutust,
b) II kl. lasturid	4 — " —
b) I — " —	4 — " —
e) efilasturid	4 — " —
f) II kl. tüttid	5 — " —

Kes wõhema arwu klassiharjutusi täitnud, neid klassifitseeretele ei lubata.

3) 1-sels juunis j. a. päälitutel, kellel wõistlused ettenähtud, läbiteha idid

püstoli lasteharjutused ja püstol-kuulipilduja „A. T.“ toimikondadel läbiteha idid püstol-kuulipilduja lasteharjutused.

Idid lastmised sünniwad ainult kindlaks määratud lasterabadel ja lastejuhatajate järelewalwe all.

§ 4.

Malewa staabi lantselai ametnik Ablaiba Raud lugeba haigena kodus rawitamisel oluult 12. weebuarist j. a. kuni 19. weebuarini j. a.

§ 5.

Malewa sekretär rez. lpn. Aleksei Kuslow lugeba haigena kodus rawitamisel oluult 13. weebuarist j. a. kuni 18. weebuarini j. a.

§ 6.

Kurefaare II malewtonna allüuste lastejuhatajaks määratud järgmised päälitud ja malewlasted 1. weebuarist j. a. arwates :

1) Kärta kompanii — 1) Rühma päälit Eduard Tammel ja 2) Tso päälitabi Alekssander Uus.

R. Siinits.

Kapten

Kaitseleidu Saaremaa malewa päälit.

Määratud kindlaks Kurefaare üfuste asjaajamise ja wastuwõimise tunnud ;

Malewa staabi ja kodu ruumides — Toki tu. 15. alljärgmiselt :

1) Kurefaare I malewtond ja Kurefaare kompanii igal ketsnädalal kella 1730 — 1830.

2) Kurefaare II malewtond ja Kurefaare kompanii igal ketsnädalal kella 1800 — 1900 ja igal laupäewal kella 1400 — 1500.

3) Waiskudutaitse ringtonna juhatus igal esmaspäewal kella 1100 — 1200 ja igal ketsnädalal kella 1900 — 2100.

4) Waiskudutaitse Kurefaare jaostond igal esmaspäewal kella 1000 — 1200 ja igal ketsnädalal kella 1900 — 2100.

5) Malewa r/kuulipildujate komando igal teisipäewal kella 1800 — 2000.

6) Malewa Side komando igal ketsnädalal kella 1800 — 1900.

7) Malewa Muusika komando igal reedel kella 2000 — 2100.

R. Siinits

Kapten

Saaremaa malewa päälit

Ringkiri.

**Rõigile Saaremaa malewa malew-
fondade ja komandote päältutele.**

Malewfondade efitajate ja malewfon-
dade päältute järjetorralised aastakoos-
olekul on kawatus ära pidada Kuresaares
kas aprilli kuu lõppus eht mai kuu algul,
kuidas seda tee ja muud olud lubawad.

Palun kõiki kutsusi oma aasta üldkoos-
olekul hiljemalt 25. aprilliks j. a. ära
pidada, et võimalus awaneks näidatub
ajal malewfondade efitajate koosolekul
loku kutsuda.

Malewfonna üldkoosolekule efitada
kinnitamiseks üksuse moodunud aasta era-
summade kasja ja tegewuse aruanded ja
1929 30 a. eelarwe.

Kuresaares, 11 märtsil 1929 a. № 126.

R. Viits.

Kapten.

A. Ruskow.

Sekretär.

**R/aulipiiridujate komando paa klu-
tere ja laiteluulastete.**

Kaskeharjutuste pidamiseks jaotan ko-
mando alljärgmiselt lastegruppidesse:

I grupp:

1. Sausen, Al—der — lastejuh.
2. Pihel, Oskar
3. Rabur, Wasfili
4. Jürgens, Aleksei
5. Kellis, Aleksei
6. Rand, Mihkel.

II grupp:

- 1) Siblowski, Nikolai—lastejuh.
- 2) Roensfeldt, Reinhold
- 3) Mäkl, Oswald
- 4) Grepp, Rudolf
- 5) Usti, Wladimir
- 6) Sawit, Al—der
- 7) Kalm, Mihail.

M. Kalm

Komando päält.

**Malewa II õppepiirkonna
malewlaste nimekiri,**

tes kuni 1. nowembrini 1928 a. lasturklassi
kutses kinnitatud (väljawõteted wastawate
üksuste kontrollkomisjoni protokollidest):

I. Kinnitatud esilasturi kutses ja pääse-
wad II klassi kättide harjutusi täitma:

1. Malewl. p. m. n. leit. Ruut, Johannes
Sörwe malewl., Abruta l., 2. Komp. relw.
päälik, Saawa, Johannes Kures. II mal.
Kärla komp., 3. H. Põhmus, Johannes
Kures. II mal. Kärla komp.

II Kinnitatud I. lasturklassi kutses ja pää-
sewad esilasturklassi harjutusi täitma:

Kures. II mal. Kärla komp.

1. Rühm. p. Tammel, Eduard, 2. Rühm.
p. abi Smit Nikolai, 3. Jao p. Tasa
Julius, 4. H. Tiitson, Wasfili, 5. H.
Truu Sergei.

III. Kinnitatud II lasturklassi kutses ja
pääsewad I lasturklassi harjutusi täitma:

Kihelk. malw. Lämmada komp.

1. Päälik Riit, Mihkel, 2. Päälik Tuu-
ling, Al—der, 3. Päälik Tartmeel, Gus-
taw, 4. Kl. Kasin, August, 5. Kl.
Grumm Dimitri, 6. Kl. Trei, Eduard.

Kihelk m. Kihelkonna komp.

7. Malewl. p. Höbenil, Eduard, 8. Ma-
lewl. abi Nur, Jaan, 9. päälik Nedlich
Aleksander, 10. H. Koel, Johannes, 11.
H. Sigus, Mihkel, 12. komp. p. Tamberg,
Priidu, 13. H. Alas, Aleksander.

Kihelk. m. Mustjala komp.

14. komp. p. H. Erloch, Erich, 15. jao p.
Põhmus, August, 16. H. Waher, Heinrich,
17. jao p. abi Erloch, Oskar, 18. jao p.
Wenda, Albert, 19. H. Nammus, Jaan,
20. rühm. p. Wott, August.

Kur. II m. Kärla komp.

21. jao p. Mändmeis, Johannes, 22. H.
Lääts, Wsewolod, 23. H. Truu, Joosep,
24. komp. p. Dun, Karl—Eduard.

Sörwe m. Torgu komp.

25. rühm p. Parem, Peeter, 26. H. Ja-
kobsen, Jakob, 27. H. Rand, Faulius,
28. H. Puunberg, Mart, 29. H. Paja,
Johan, 30. jao p. Murd, Johannes, 31.
komp. p. Gustawson, Anton, 32. komp.
p. abi Wänt Friedrich, 33. H. Eist, Tiidrik.

IV Pääsewad II lasturklassi harjutuste
täitmisele:

Kihelk. malew. Kihelkonna komp.

1. Jao p. Roets, Al—der, 2. H. Alas,
Jüri, 3. H. Fröhberg, Karl, 4. H. Poo-
puu, Eduard, 5. H. Tahk, Oskar.

6. H. Abamson Aleksei, 7. H. Teern Bern-
hard, 8. H. Marl Ludwig, 9. Rühm. p.
abi Piigoo Al—der.

Lämmada komp.

10. H. Teern Gustaw, 11. H. Kütt Alek-
sander, 12. H. Dige Johannes, 13. Komp.
p. Toop Peeter, 14. H. Toop Al—der.

Mustjala komp.

15. Jao p. abi Walbow Al—der, 16. H.
Oll Al—der, 17. H. Kirs Johan, 18. H.
Põhmus Toomas, 19. Jao p. Erloch Karl,
20. H. Kaasil Jaan, 21. Jao p. Krull
Johannes, 22. H. Lember Eduard, 23.
Rühm. p. Bahapiil Mihkel.

Kurs. II m. Kärla komp.

24. Jao p. Koppel Mihail, 25. H. Ruus
Al—der, 26. H. Riit Joosep, 27. H. Bupart
Eduard, 28. H. Ent Mihkel, 29. H. Laur
Willel.

Sörwe m. Abruta komp.

30. Komp. p. Piste Otto, 31. H. Kann
Jüri, 32. H. Tribuschewsky Andrei 33.
H. Kuldsaar Kusti, 34. H. Alas Otto,
35. H. Kann Heinrich, 36. H. Kaasmann
Willel, 37. H. Steinberg Aleksander, 38.
H. Korjar Peeter, 39. H. Kann Jüri
Heudriku p., 40. H. Tuulik Aleksander,
41. H. Kuldsaar Jüri.

Märkus: Malttoodud nimekirjas puudu-
wad II õppepiirkonna malewlasted on arwatud
algajate klassi, kontrollharjutuse tagajärjel wõit
kontrollharjutusele mitte ilmumise põhjal. A'ga-
jatel tuleb lasta algajate klassiharjutuste tabeli
järele.

R. Waabel, ref. lpn.
II õppepiirk. instrktor.

Wintpüüsi puhastamine.

II.

18. Salwe puhastatse jellekohaste
puust pulgakestega, mille ümber lapid
mässitud.

Puhastamise juures salwe kaant ja
saatemehanismi wõim. liikult harwa eraldada.

19. Laad ja rana tatted puhastatse
kuiwade lappidega.

Tegewus p ä ä l e p ü s s i p u h a s -
t a m i s t.

20. Kui kõik püüsi osad on puhastud
ja fisseditud, siis tul. b: kõrwaldada üle-
liigne õli. Tawitufel olewate püüside üle-
liigne õlitamine on püüside kahjulik, sest
rohkele õlile kogub palju mustust ja tal-
wel lukuosades kinni külmetades sünnitab
tõrkeid. Puhastud püüsi metallosafid hig-
giste kättega mitte puudutada, sest higi
jäljed kergendawad roostetamist.

Lõpuks puhastada ja kuivatada kõik
puhastusabinud.

Soolekanne.

21. Püüsi eest tuleb igasuguses olu-
korras hoolitseda, isearanis rännatutel, last-
mistel, laagris. Püüsi peab alati korras
ja puhas olema.

22. Et püüsi alati korras ja puhas
oleks peab:

- a) Iga mees oma püüsi wõimalikult
iga päewa ülewaatama.
- b) Püüsiiga wäljaminees — püüsi üle-
waadato, kogastulles õõn ja pab-
runipesa läbitõmmata ja uuesti õr-
nalt fissidlitada.
- c) Kõik kätt püüsi mitte lohe wõia
sooja ruumi, waid enne nii ütelda
ära jahutada. Kui püüsi hakkab higis-

toma, tõmmata õõn läbi ja lõid teised osad kuitva lopiga ärakuivatada. Peale kuitvatamist kergelt õlitada.

- d) Vahitonnas, komandeerimisel, laagris, rännakul, manöövrates isekranis tähelepanelikult hoolitseda püsifi eest.
- e) Püsifi tuleb hoida igasuguste tõugate, lõõride ja kullumiste eest, et mitte osasid, isekranis kirpu ja sihtikut, ära rikkuda.

f) Püsifi hoida liiva ja tolmuga eest, mis sattudes raua õõnde võivad olla õõne kriimustamise põhjusel, sattudes aga teistele osadele, — võivad raskestada nende tegemust.

Peab hoiduma, et õõne ei sattuks wett, lund — mis võivad olla raua paisumiste ja lõhlemiste põhjusel.

i) Luku osade rihete ärahooldamiseks peab laadimise horjutustel alati tarvitama õppepadruneid.

k) Kui püsifi laadimisel, luku lahtipõdamisel ehit padrunite padrunipesasse saatmisel, — tuleb takistus — ei tohi teha mingit jõupingutust takistuse kõrvaldamiseks, waid tuleb järele waadata ja selgitada takistuse põhjus.

l) Kui lull raskesti pöördub, tulewad tema hõeruwad osad õlitada. Kui padrun lähed raskesti, suure rõhumistega padrunipesasse tuleb ta wäljawaõtta ja waadata, kas ei ole mõltsi, wärsteid kriimustusi, tolmuga, liiva, mustust; kas ei ole padruni pesa must ehit ületõltselt õlitub.

m) Püsifi laadimisel luku läepide pöörrata wõimase wõimaluseni paremale ja alla, wastasel korral ei saa lõõndela mahalasta ja lastu ei tule.

n) Raua paisumiste ja lõhlemiste ärahooldamiseks ei tohi püsifi lasta, kui õõnes on wett, lund, prügi; ei tohi ka lastumiste päemadel õõat millest gogi kinni su'guda.

23. a) Püsifi hoida ruumis ainult kinniste lulludega.

b) Püsifi jaoks tuleb otstida parem koht majas, kus teda keegi ei saaks puudutada. Wõib püsifi riputada lae alla ehit seinale, kuid nii, et ta mitte maha ei kukuks.

c) Saagris hoida püsifi hallis.

d) Kui aga nende wäheste arwu tõttu ehit mõnel muul põhjusel (näit. laewikute kaemamisel) ei ole wõimalik püsija halli panna — ponnake püsifi läepidemega allapoole kuitva koha peale, hoides, et mustus, liiw ehit lumi ei sattuks õõne.

Hooldamine laudmises ja liikumises.

24. Tuleb tähelepanna järgmist:

a) rihmal ei tohi lauda üle ähe püsifi.

b) Püsifi laudmises rihmal walwata, et rihm oleks kindlalt kinni.

c) Rühitistel sõitudel raudteel, kui walgur's ei ole midagi ehitatud püsifi mahutamiseks, — tuleb püsifi hoida püstloodis põlwele wäkel.

d) Wooris liikumisel — püsifi hoida nagu parem.

e) Kui on tarwis wõtsa wadada wooris ja ei ole käepärast lasta, siis nad mahitada õlgedesse.

Üldine ülewaaatus.

25. Kas ei ole püsifi metallofidel wäljaspool nusi rooste jälgi ehit puhastamata roostet, isekranis wanades rooste jälgedes. Kas ei ole sügawaid kriimustusi, takteid, pragusi loel, alusel ja rauakattel.

26. Kas kirp korras, kas ta ei ole takitud wõi lahti pörunud.

27. Sihitu ülewaatusel waadata kas raam ei logise, kas raam ülestõstetult seisab oma wedru jõul kindlalt, kas wedru on korras, kas sihtu laelus hästi peatub iga jaotuse kohal, kas ta libiseb ühetasajelt üles ja alla wõi on tunda hõõrumist. Kas diopriite serwad on wigastamata.

28. Järelewaadata, kas ei ole rikunud päle eelmist ülewaatust kruwide pead.

29. Luku lahtitehes ja kinnipannes ning kulle maholastes selgusele jõuda, kas luku osad korralikult töötawad.

Null peab kergelt liikuma. Lõõndel peab maha langema kiwendatult ilma takistusteta. Lõõndela korratu mahalingemise põhjusel on korratu wedru, rooste, lukupeetesse logunud mustus, pole määre jne. Dige põhjuse leidmiseks lull lahtiwõtta.

30. Kontroleerida, kas triikli päästehammas on korras ja kule wõnnas hoiab.

31. Salwe ülewaatusel järelewaadata, kas ei ole salwe kaane tapid ja riiv wigastud ja kas riiv lullustab kaane korralikult.

32. Kontroleerida luku, testahetija ja saatemehanismi ühistõttamist. Selleks laadida püsifi 5 õppepadruniga ja lulluga lõõndades, selgusele jõuda kas luku osad korralikult töötawad; kas järgmine padrun saab õieti etteantud ja kas ta padruni pesasse minemisel ei toeta kusagile. Null kinnipanna ja jälle lahtitõmmata, kontroleerides kas tõmbiku hammas kargas padruni läbära taha, kas keit tuleb korralikult wälja. Kas testahetija hammas wabastab ülemise padruni, mis asub salwes. Luku kinnipannes tähelepanna, kas sulu toetab oma alumise pinnaga järgmise padruni läbära ääre wastu.

33. Õõne ja padruni pesa ülewaadata nii eest kui ka padruni pesa poolt. Teine ots juhtida wastu walgust. Raua õõnes võivad olla järgmistes puudused:

a) Rooste — mille olemasolu tehahe kindlaks puhta lapi läbitõmbomiseega õõnest. Kui õõnes rooste — lapile jääwad punased plekid. Kui õõne puhas — lapil on märgata ainult sinna. Tumedus õõnes, mis lapile punakaib jälgi ei jäta — ei ole mingi wiga.

Rooste jaguneb: a) tumedus, b) wistritub, c) kerged rooste jäljed, d) sügawad rooste jäljed.

Päle rooste wõivad olla: a) kriimustused — mitmeuguses, sügawuses, pikkuses ja sihis, mõnikord märgatavate kõrgete äärtega.

b) Pajuwus — pöit, tume, rõngaline ring ehit osaline ring.

c) Lõõndub lohud — suuremate ja wähe- mate sügawuste näol, millele ääred wähest kõrgemad.

d) Raua kwerus — mida ära wõib tunda wintide warjude korratusest.

34. Järelewaadata, kas wintraud annab rõngaste wäkel 1—1½ m/m. Lõituda ja kas rauakambri saba ja puu wäkel on 1½—2 m m. Kui saba tootab otse wastu puud — kas on märgata puus pragunemist. Kui on — lõõkotta.

35. Luku ülewaatusel kinnisel tähelepanna, kas lõõndela ots normaalselt sulu autudes istub; kas ei ole lullul kulumise, muljumise, hõõrumise jälgi. Wähiwõdetult — kas luku puit on seespoolt puhas; kas tõmbit korras; kas ei ole mõltsi luku tap- pibel; kas ei ole sulul pöletise jälgi ehit roostet. Kas ei ole kute lastehambal ja teistel osadel mõltsi, takteid. Kas lõõkraud on sirge.

36. Padruni salwe, tema kaane ja saatemehanismi ülewaatusel tähelepanna: kas ei ole testahetija ääre ääred takitud, kaane riiv korratu, kas mehanismi wedru on korras. (Järgneb.)

Teadaannus.

Rihelkonna malewonnale.

Rihelkonna malewonna aasta koosolek on pühapäewal, 24. märtil s. a. kell 13.00 Kootsi- kila koolimajas, Rihelkonna alewis.

Päewakorras:

- 1) Protokolli kirjutaja walimine.
- 2) Toetajate liikmete liikmemaksu määramine.
- 3) 1928 aasta aruande kinnitamine.
- 4) 1929 eelarwe kinnitamine.
- 5) Walimised põhikirja järele.
- 6) Säbrääkimisi.

Kui määratud ajaks tarwiline arw liikmeid kofku ei tule, on koosolek pool tundi hiljem liikmete arwu peale waatamata otiswõimuline.

Palun kompani päälituid selle eest hoolt kanda, et lõit malewajad (ka toetajad) waratult teadlikud oleks koosoleku üle, sest malewonna juhatuse erillsi kutseid wälja ei saada.

E. Sõberil.

R. R. Rihelkonna malewa päälit.

Wastutaw toimetaja H. Depil.
Wäljaandja Saaremaa Malewa Staap.
R. R. „Wada Waa“ trükk Kuusjares 1929.